

projekt

UCHWAŁA NR

RADY MIEJSKIEJ W JEDLNI-LETNISKU

z dnia r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024

Na podstawie art. 18 ust 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 z późn. zm.), art. 176 pkt 1 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) Rada Miejska w Jedlni-Letnisku uchwala co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Jedlni-Letniska

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Elżbieta Skrzędek
KL-R-305
RADCA PRAWNY

BURMISTRZ

mgr Piotr Leśnowolski

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Jedlni-Letnisku
z dnia*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022-2024

I WPROWADZENIE

Rodzina stanowi podstawowe środowisko życia każdego człowieka, w której zaspokajane są podstawowe potrzeby ludzkie. Powinna ona funkcjonować w taki sposób, aby zapewnić swoim członkom poczucie bezpieczeństwa, miłości i spełnienia¹.

Należy pamiętać jednak o tym, że nie ma takich samych rodzin. Każda funkcjonuje według swoich zasad, które sama ustala. W jednej dzieci stawiane są na pierwszym miejscu, w kolejnej traktowane są jako dodatki do spraw dorosłych, w jeszcze innych traktowane są jak powietrze.

„W porównaniu z jakąkolwiek organizacją i instytucją, z jakimkolwiek społeczeństwem i państwem, rodzina zawsze pozostaje społecznością pierwotną i dla człowieka ma największe znaczenie”².

Poza rodzicami i dziećmi rodzinę mogą tworzyć również osoby spokrewnione w inny sposób, ale także takie, które połączone są na skutek powinowactwa bądź adopcji.

Rodzina więc stanowi grupę powiązanych ze sobą ludzi, stanowiącą podstawową komórkę życia i rozwoju człowieka, w której każdy z jej członków pełni określoną funkcję, dzięki której może oddziaływać na pozostałych członków.

Nie ulega wątpliwości, że to rodzice stanowią pierwowzór zachowań społecznych dla swoich dzieci. Rodzina wywiera istotny wpływ na zachowanie jej członków, stosunek do innych, wartości i normy jakie wyznaje.

Prawidłowo przebiegający proces wychowawczy uzależniony jest od stosunku, jaki panuje pomiędzy rodzicami i dziećmi. Dlatego niezwykle istotne jest, aby zapewnić dzieciom odpowiednie wzorce do naśladowania. Możliwe jest to wtedy, gdy zostaje spełnione kilka czynników:

- rodzice są świadomi swojej roli wychowawczej;
- panująca w domu atmosfera wzmacnia poczucie więzi, rodzi wzajemny szacunek do wszystkich członków rodziny, uczy wzajemnego współżycia i współdziałania;
- rodzice potrafią w sposób sprawiedliwy wymierzać kary i nagrody, co sprawia, że dziecko w prawidłowy sposób się rozwija i wychowuje;
- rodzice potrafią umiejętnie organizować i przeprowadzić cały proces wychowawczy;

¹ S. Wegscheider-Cruse, *Nowa szansa. Nadzieja dla rodziny alkoholowej*, Warszawa 2000, s. 43.

² L. Dyczewski, *Rodzina twórcą i przekazicielem kultury*, Lublin 2003, s.9.

- w sposób umiejętny rodzice łączą wychowanie w domu z innymi formami wychowania, np. szkoła, przedszkole.

Nie da się przeprowadzić prawidłowo procesu wychowawczego bez zachowania więzi uczuciowej pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny.

A. E. Szołtysek³ wyróżnił cztery funkcje rodziny, tj. funkcję opiekuńczą, funkcję emocjonalną, funkcję edukacyjną oraz kształcenie twórcze.

Funkcja opiekuńcza rodziny to nic innego jak okazywanie troski o poszczególnych jej członków oraz dążenie do zapewnienia jej odpowiednich warunków materialnych i bytowych.

Funkcja emocjonalna polega na zaspakajaniu potrzeb emocjonalnych, na okazywaniu uczuć, radości miłości, troski o swoich najbliższych.

Funkcja edukacyjna to nic innego jak pierwsze źródło wiedzy, miejsce w którym dowiaduje się jak należy się zachowywać, uczymy się pewnych nawyków, podstaw kultury i dobrego wychowania⁴.

Z chwilą pojawienia się w rodzinie kryzysu zaburzają się jej podstawowe role, w tym wychowywanie dziecka. Długotrwałe przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i doprowadzić do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym są niebezpieczne, ponieważ istnieje ryzyko dziedziczenia nieakceptowanych społecznie norm i wzorców zachowań. Dlatego ważną rolę instytucji publicznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne oraz mieć charakter profilaktyczny i ochronny. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie

³ A. E. Szołtysek, Filozofia wychowania moralnego, Kraków 2009,

⁴ Tamże, s. 251.

i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2022-2024 opracowany został w związku z zapisami art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w myśl którego, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja programów wspierania rodziny. Gminny Program Wsparcia Rodziny na lata 2022 - 2024 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Skuteczna pomoc dla rodzin, które przeżywają trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci może być osiągnięta poprzez współpracę i współdziałanie odpowiednich służb publicznych (ośrodek pomocy społecznej, szkoła, policja, kuratorzy, służba zdrowia), a więc instytucji które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Ważną rolę we wsparciu rodziny odgrywa środowisko lokalne jak również organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, które mogą stanowić duże wsparcie dla instytucji publicznych w pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu roli opiekuńczo - wychowawczych.

Działania pomocowe na poziomie gminy polegają na udzielaniu rodzinie pomocy w radzeniu sobie z trudnościami tak, aby w efekcie nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jeżeli dojdzie do tego rodzaju interwencji, do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, aby możliwy był powrót dziecka pod opiekę rodziny biologicznej.

II. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy. Opracowanie programu oraz jego wdrażanie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

1. ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
5. ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

6. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
7. ustawę z dnia 6 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
8. ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

III ZADANIA WŁASNE GMINY W ŚWIECIE USTAW O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz Gminy wspieranie rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa również na organach administracji rządowej, w tym powiatu.

Tabela nr 1: Zadania Gminy i Powiatu na rzecz wspierania rodziny

GMINA	POWIAT
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Profilaktyka – wspieranie rodziny ♦ Asystent rodziny ♦ Placówki wsparcia dziennego ♦ Rodziny wspierające ♦ Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Piecza zastępcza i instytucjonalna ♦ Usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej ♦ Adopcje ♦ Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka ♦ Placówki opiekuńczo – wychowawcze ♦ Usamodzielnienie ♦ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) ♦ Rodziny pomocnicze

Z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika, iż rodzinie przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze, może zostać przydzielony asystent rodziny. Asystent zajmuje się wyłącznie pomocą i pracą z rodziną. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Nienormowany i elastyczny czas pracy asystenta rodzinnego służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego, którego zadanie polega między innymi na systematycznej diagnozie środowisk zagrożonych wykluczeniem i udzielanie im odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Koniec zatrudnienia ustaje wówczas, gdy rodzina osiągnie samodzielność i prawidłowo wykonuje funkcje opiekuńczo – wychowawcze.

Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Trzeba pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości

wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Niestety, nie każda rodzina wyraża chęć współpracy z asystentem rodziny i nie czyni starań o zmianę swoich postaw. Dlatego w niektórych przypadkach konieczne jest umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, albo w rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Postanowienie w tej sprawie podejmuje Sąd. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze (spokrewnione, niezawodowe, zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to: placówki opiekuńczo –wychowawcze, interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej i tym samym Gmina Jedlnia-Letnisko została zobligowana do częściowego ponoszenia kosztów związanych z ich pobylem w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo –wychowawczych.

Tabela nr 2: Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020 oraz koszt poniesionych wydatków

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej			
Rok	2018	2019	2020
Liczba dzieci	9	8	4

Koszt poniesionych wydatków przez Gminę	63.000,00	73.000,00	38.293,74
--	-----------	-----------	-----------

Zródło: dane własne MOPS

Z powyższego wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej istnieje. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych działań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu.

Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Trzeba pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Mając na względzie powyższe uregulowania, założenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zasadę dobra dziecka i dobra rodziny opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024.

IV. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMY NA TERENIE GMINY JEDLNIA-LETNISKO

Przemiany społeczne, polityczne i ekonomiczne w naszym kraju ujawniły w ostatnich latach niepokojące zjawiska zagrażające rodzinie, jej strukturze i funkcjonowaniu. Zjawiska te uniemożliwiają i zagrażają realizacji podstawowych funkcji rodziny⁵, zwłaszcza funkcji ekonomicznej i socjalizacyjnej, a w jej obrębie funkcji wychowawczej, opiekuńczej, emocjonalnej, kulturalnej, rekreacyjnej. Rodzina staje się w ten sposób dysfunkcyjnym środowiskiem, zagrażającym głównie dziecku. Rodziny, które nie potrafią wypełniać swoich funkcji wystarczająco dobrze określa się mianem rodzin dysfunkcyjnych⁶.

W rodzinach dysfunkcyjnych rodzice nie reagują właściwie na pięć wrodzonych cech dziecka: drogocенność, bezbronność, niedoskonałość, zależność i niedojrzałość. Zamiast dziecko wspierać i ochraniać, ignorują je, albo atakują za to, że jest właśnie takie. Podkreślają tym samym jego mniejszą wartość, niż innych członków rodziny. Rodzice nie uczą dzieci poprawnych zachowań, często sami nie potrafią uznać swojej niedoskonałości⁷.

⁵ S. Kawula, J. Brągiel, A. W. Janke, Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki, Toruń 1998

⁶ E. Syrek, Teoretyczne standardy zdrowia dzieci i młodzieży a ich środowiskowe uwarunkowania w rejonie górnośląskim. Studium pedagogiczno-społeczne, Katowice 1997

⁷ S. Kawula, J. Brągiel, A. W. Janke, Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki, Toruń 1998

Życie dziecka w rodzinie dysfunkcyjnej jest dla niego wielką krzywdą, gdyż rodzice na ogół nie dbają o zaspokojenie jego potrzeb, a sposób traktowania dziecka przez rodziców jest źródłem jego cierpień i często prowadzi do negatywnych skutków emocjonalnych, zaniżonych osiągnięć edukacyjnych, aspiracji, kariery zawodowej i osobistej⁸.

Pracownicy socjalni i asystent rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisku w ramach wykonywania obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami.

Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach.

Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie odzwierciedla poniższa tabela.

Tabela nr 3. Powody przyznania pomocy

Powody trudnej sytuacji życiowej.	2018 rok		2019 rok		2020 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	190	648	190	587	180	383
Bezdomność	1	1	2	2	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	156	40	188	39	188
w tym: wielodzietności	21	105	31	161	30	158
Bezrobocie	153	377	132	332	142	344
Niepełnosprawność	103	173	100	155	101	161
Długotrwała lub ciężka choroba	55	158	55	81	42	62
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	43	158	35	128	24	77
Przemoc w rodzinie	3	9	1	5	1	5

⁸ J. Brągiel, Zrozumieć dziecko skrzywdzone, Opole 1996

Alkoholizm	15	26	14	16	13	17
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	2	3
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego	5	5	2	5	0	0

Źródło: dane własne MOPS

Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej było:

- ubóstwo - rozumiane jako brak dochodów spowodowane niedostatkiem środków ekonomicznych,
- bezrobocie - dotyczy osoby, które z różnych przyczyn (wiek, uzależnienia, wzorce wyniesione z domu, itp.), nie mają możliwości zaistnienia na otwartym rynku pracy,
- niepełnosprawność - która często bez pomocy osoby trzeciej uniemożliwia samodzielne funkcjonowanie lub podjęcie pracy,
- długotrwała i ciężka choroba - wynika to ze specyfiki grup klientów pomocy społecznej, wśród których dominują osoby starsze, często samotne, emeryci i renciści,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Na terenie gminy Jedlnia-Letnisko znajduje się 4 szkoły podstawowe i 1 przedszkole gminne oraz 2 przedszkola niepubliczne.

Wszystkie dzieci objęte edukacją i wychowaniem, których dochód rodziny nie przekracza 150 % kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, mają możliwość korzystania z jednego gorącego posiłku w dni nauki w szkole, w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”. Pomoc ta udzielana jest w postaci bezpłatnych obiadów w szkołach i przedszkolu oraz pomocy finansowej na żywność czy też paczek żywnościowych.

Tabela Nr 4. Pomoc w postaci dożywiania dzieci przez GOPS w Jedlni-Letnisku

ROK	LICZBA DZIECI OBJĘTYCH PROGRAMEM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU” OGÓŁEM
2018	148
2019	142
2020	144

Źródło: dane własne MOPS

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych tutaj. Ośrodek udziela wsparcia, w szczególności w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzina może otrzymać wsparcie poprzez działania: instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny (MOPS, asystent rodziny, szkoły), placówek wsparcia dziennego (świetlice profilaktyczne).

Oferta wsparcia i pomocy dla dzieci i młodzieży w Gminie Jedlnia-Letnisko jest bardzo szeroka. Rodziny z problemami mogą także korzystać z pracy socjalnej, bezpłatnych porad prawnych i psychologicznych, poradnictwa specjalistycznego oraz grupy wsparcia dla osób współzależniowanych prowadzonych przez MOPS w Jedlni-Letnisku.

Miejski Ośrodek Pomocy społecznej w Jedlni-Letnisku zatrudnia 1 asystenta rodziny w systemie zadaniowego czasu pracy. Liczba rodzin, z którymi asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu.

Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Naczelnym celem asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym.

W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który następnie jest realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Wspólne działania asystenta i pracownika socjalnego mają na celu wypracowanie i utrwalenie zachowań mających wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny oraz wzmocnienia więzi rodzinnych.

Pracownicy dążą do tego, żeby rodziny zdobyły umiejętność samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 5. Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny w latach 2018- 2020

2018			2019			2020		
Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci
8	34	22	7	27	17	6	23	13

Źródło: dane własne MOPS

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej.

Na terenie naszej gminy edukację szkolną zapewniają szkoły podstawowe. Placówki oświatowe wspierają rodziny w sprawach opiekuńczo –wychowawczych. Ich celem oprócz edukacji, która jest głównym i priorytetowym zadaniem, jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrwalać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazywanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinno kierować się w życiu. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków, jak również neguje się zachowania przemocowe.

Uczniowie zamieszkali na terenie Gminy Jedlnia-Letnisko korzystają ze wsparcia w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. W roku szkolnym 2018/2019 z takiej formy pomocy skorzystało 133 uczniów, natomiast w roku 2019/2020 - 129 uczniów.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Jej przepisy dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystenta rodziny. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych),

a także poradnictwa w zakresie przezwyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

V ANALIZA SWOT

Zgłaszane potrzeby i oczekiwania przez osoby działające w obszarze wsparcia rodziny umożliwiły sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu wsparcia rodziny w Gminie Jedlnia-Letnisko.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1.Obowiązujące akty prawne i programy oraz strategię. 2.Zwiększenie kompetencji kadr odpowiedzialnych za wspieranie rodzin z dziećmi. 3.Zatrudnienie asystenta rodziny. 4.Dobra współpraca z instytucjami: służbą zdrowia, policją, placówkami oświatowymi, Sądem, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno –Pedagogiczną. 5.Oferta wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla rodzin i osób przeżywających problemy. 6.Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym. 7.Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. 8.Zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczę zastępczą	1.Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie. 2.Mała świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej. 3.Niewystarczająca liczba specjalistów pracy z rodziną. 4.Problemy ekonomiczne rodzin. 5.Niska świadomość w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych. 6.Niechęć do udziału w zajęciach edukacyjnych, grupach wsparcia i innych inicjatywach integracyjnych podnoszących kompetencje. 7.Niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych. 8.Brak rodzin wspierających. 9.Brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin zagrożonych marginalizacją. 10.Brak lokali chronionych/mieszkań socjalnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1. Aktywność samorządu gminy w osiągnięciu standardów ustalonych zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.</p> <p>2. Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją bezradnością, zarządzanie budżetem domowym.</p> <p>3. Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę.</p> <p>4. Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych.</p> <p>5. Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym.</p> <p>6. Współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny.</p> <p>7. Rozwój pracy socjalnej z rodzinami i dziećmi.</p> <p>8. Możliwość dalszego podnoszenia kwalifikacji przez pracowników MOPS w Jedlni-Letnisku</p>	<p>1. Wielopokoleniowość rodzin korzystających z pomocy.</p> <p>2. Wzrost kosztów utrzymania rodzin.</p> <p>3. Niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze.</p> <p>4. Występowanie zjawisk patologicznych takich jak: agresja, przemoc w rodzinie, uzależnienia od alkoholu.</p> <p>5. Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>6. Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych.</p> <p>7. Występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje.</p> <p>8. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, roszczeniowość postaw, niechęć do współpracy.</p>

Powyższa analiza SWOT została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników MOPS w Jedlni-Letnisku oraz osób zajmujących się pomocą rodzinie. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Z analizy SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

VI CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Cel główny Programu realizowany jest poprzez następujące cele szczegółowe:

- 1) wspieranie rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie,
- 2) wzmocnienie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców,
- 3) rozwój środowiskowych form wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci,
- 4) koordynacja działań w kierunku reintegracji rodziny.

Cel szczegółowy 1

Wspieranie rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie

Lp.	Kierunki działań	Zadania	Podmioty realizujące	Wskaźniki
1.	Analiza przyczyn kryzysu w rodzinie	1. Diagnoza problemów w rodzinie oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie pod kątem jego bezpieczeństwa. 2. Współpraca podmiotów pracujących z rodziną w zakresie systematycznego diagnozowania problemów.	MOPS, placówki oświatowe, sąd	Ilość przeprowadzonych analiz rodzin z dziećmi przez pracowników socjalnych, ilość spotkań z pedagogami, kuratorami rodzinnymi, ilość wniosków do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny
2.	Interdyscyplinarna pomoc rodzinom z problemami	1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej. 2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach, stypendia szkolne i zasiłki szkolne, inne świadczenia). 3. Karta dużej rodziny – ulgi pozwalające na dostęp do dóbr kulturalnych, sportowo – rekreacyjnych. 4. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych członków rodziny 5. Prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie. 6. Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i rozwoju uzdolnień dzieci.	MOPS, UM, GKRPA, placówki oświatowe.	liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej, liczba dzieci objętych dożywianiem, liczba rodzin, którym wydano KDR, liczba kontraktów socjalnych, liczba osób skierowanych do diagnozy uzależnienia, liczba dzieci, które skorzystały z różnych form pomocy,

		7. Przeciwdziałanie uzależnieniom, agresji, przestępczości wśród dzieci i młodzieży - realizowanie programów edukacyjnych w szkole		liczba dzieci, które uczestniczyły w programach edukacyjnych
--	--	--	--	--

Cel szczegółowy 2

Wzmocnienie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców

Lp.	Kierunki działań	Zadania	Podmioty realizujące	Wskaźniki
1.	Rozwijanie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych	<p>1. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, zawodowego, socjalnego.</p> <p>2. Zajęcia edukacyjne w formie warsztatów dla rodziców w ramach „Szkoły dla rodziców”.</p> <p>3. Prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy socjalnej z rodziną w oparciu o kontrakt socjalny.</p> <p>4. Przydzielenie rodzinie asystenta – Współpraca z rodziną w oparciu o skonstruowany wspólnie plan działania.</p> <p>5. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu przez asystenta pracy z rodziną.</p> <p>6. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną, w celu rozwiązywania problemów wychowawczych.</p>	MOPS, UM, GKRPA, placówki oświatowe.	<p>Ilość udzielonych porad,</p> <p>liczba osób uczestniczących w szkole dla rodziców</p> <p>ilość kontraktów socjalnych,</p> <p>liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodzinnego,</p> <p>ilość wejść w środowisko asystenta rodziny w czasie monitorowania sytuacji rodziny,</p> <p>ilość spotkań przedstawicieli instytucji,</p>
2.	Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny	<p>1. Organizowanie integracyjnych spotkań rodzinnych (festyny rodzinne, pikniki, itp.).</p> <p>2. Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej w celu umacniania więzi rodzinnych.</p> <p>3. Współpraca podmiotów pracujących z rodzinami w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.</p>	Placówki oświatowe, MOPS, UM, GKRPA,	<p>Liczba rodzin/osób uczestniczących,</p> <p>ilość spotkań, festynów, pikników,</p> <p>ilość wspólnych przedsięwzięć</p>

Cel szczegółowy 3

Rozwój środowiskowych form wsparcia rodzin w opiece i wychowaniu dzieci

Lp.	Kierunki działań	Zadania	Podmioty realizujące	Wskaźniki
1.	Rozwój różnych form wsparcia w zakresie opieki i wychowania dzieci	1. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę. 2. Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej. 3. Współdziałanie instytucji w zakresie opieki i wychowania dzieci. 4. Promowanie idei rodzin wspierających	MOPS, UG, GKRPA, placówki oświatowe,	liczba dzieci, które skorzystały z danej formy działania liczba wolontariuszy w gminie formy współpracy ilość spotkań liczba rodzin wspierających
2.	Doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	1. Współpraca szkół, policji, ochrony zdrowia, OPS, sądów, kuratorów, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych, PCPR, Organizatora pieczy zastępczej. 2. Doskonalenie kadry (szkolenia, doradztwo specjalistyczne).	MOPS, UG, GKRPA, PCPR, placówki oświatowe	Ilość spotkań w celu opracowania planu pomocy rodzinie z przemocą liczba osób, które skorzystały ze szkoleń w zakresie pracy z rodzinom

Cel szczegółowy 4

Koordinacja działań w kierunku reintegracji rodziny

Lp.	Kierunki działań	Zadania	Podmioty realizujące	Wskaźniki
3.	Podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej	1. Motywowanie do utrzymywania Kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej. 2. Pomoc rodzinie biologicznej w utrzymywaniu aktywności zawodowej w celu zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego rodzinie. 3. Realizacja planu pracy z rodziną i koordynowanie go z planem pomocy dziecku. 4. Edukacja w rodzinach zagrożonych przemocą służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców. 5. Praca socjalna z rodzicami dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	OPS, UG, GKRPA, placówki oświatowe.	liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej liczba dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej liczba osób skierowanych do „Szkół dla rodziców” ilość spotkań Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka, w którym uczestniczyli przedstawiciele instytucji, współpraca pracownika socjalnego i asystenta rodziny

		6. Współpraca z instytucjami, podmiotami tj. sąd, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej, zespół interdyscyplinarny.		ilość wysłanych opinii na temat efektów pracy z rodziną biologiczną
--	--	--	--	---

VII ADRESACI PROGRAMU

Program adresowany jest głównie do rodzin z dziećmi zamieszkujących na terenie Gminy Jedlnia-Letnisko, przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak również do rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Program skierowany jest również do ogółu społeczności lokalnej Gminy Jedlnia-Letnisko w celu promowania wartości rodzinnych, wspólnego spędzania czasu wolnego. Działania ukierunkowane są na profilaktykę rodzin, w szczególności dzieci i młodzieży, promujące właściwe postawy wobec uzależnień, przemocy, demoralizacji. Program obejmuje ofertę poradnictwa specjalistycznego, świadczonego rodzinom przez placówki na terenie gminy.

VIII REALIZATORZY PROGRAMU

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisku jako Koordynator Gminnego Programu Wspierania Rodziny współpracuje z:

- Urzędem Miejskim w Jedlni-Letnisku,
- Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Jedlnia-Letnisko,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jedlni-Letnisku,
- Komisariatem Policji w Pionkach,
- Samodzielnym Publicznym Zakład Opieki Zdrowotnej w Jedlni-Letnisku, w tym filia w Radomiu oraz filia w Groszowicach,
- Publiczną Szkołą Podstawową w Jedlni-Letnisku,
- Publiczną Szkołą Podstawową w Natolinie,
- Publiczną Szkołą Podstawową w Myśliszewicach,
- Publiczną Szkołą Podstawową w Słupicy,
- Publicznym Przedszkolem w Jedlni-Letnisku,
- Niepublicznymi Przedszkolami na terenie Gminy Jedlnia-Letnisko,
- Kościołem Katolickim,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Radomiu filia Jedlnia-Letnisko,

- Sądem Rejonowy w Radomiu,
- Kuratorami Sądowi,
- Organizacjami pozarządowymi.

IX FINANSOWANIE PROGRAMU I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program wspierania rodziny w Gminie Jedlnia-Letnisko został opracowany na lata 2022 - 2024. Program wspierania rodziny będzie finansowany w ramach środków własnych gminy i z budżetu państwa (programy rządowe).

X. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny ma charakter otwarty, elastyczny i długofalowy. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny Radzie Gminy, składa Burmistrz w terminie do 31 marca każdego roku. Informacje do przygotowania sprawozdania z monitoringu realizacji programu będą pozyskiwane, od podmiotów biorących udział w realizacji programu. Dodatkowo dwa razy w roku sporządzane będą sprawozdania rzeczowo-finansowe w zakresie wspierania rodziny, które przekazywane będą wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sprawozdanie za okres od 1 stycznia do 30 czerwca sporządzane będzie w terminie do dnia 31 lipca danego roku, natomiast za okres od dnia 1 lipca do 31 grudnia w terminie do 31 stycznia roku następnego zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Monitoring będzie dokonywany w oparciu o przyjęte wskaźniki na podstawie sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz ich realizacji.

Raporty, sprawozdania i informacje z wykonania w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby w tym zakresie będą zbierane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni- Letnisku od instytucji uczestniczących w realizacji Programu.

Analiza statystyczna zebranych danych pozwoli uzyskać informację na temat zależności pomiędzy potrzebami rzeczywistymi wdrażanego Programu, a rezultatami oraz jego efektami.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie

sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznych, zminimalizowanie negatywnych zachowań w rodzinach w kryzysie oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Ewaluacja będzie prowadzona według kryterium adekwatności, trwałości oraz użyteczności. Zebrane informacje w ramach monitoringu i ewaluacji odpowiedzą na pytania czy i do jakiego stopnia cele programu są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program wspierania rodziny dla Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2022–2024, zwany dalej "Programem" stanowi załącznik do projektu uchwały. Zakłada realizację zadań z zakresu zadań wpierających rodzinę. Podstawowym celem Programu jest kompleksowe uregulowanie problematyki wspierania rodziny. Nowy system ma za zadanie wzmocnić wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, a w konsekwencji ograniczyć liczbę dzieci objętych pieczą zastępczą lub innymi formami opieki. Celem szczególnym jest praca z rodziną naturalną, która powinna zapewnić dziecku stabilny rozwój w rodzinnym środowisku. Ustawa wprowadza na poziomie gminy nowe instytucje wsparcia rodziny, takie jak - asystent rodziny i rodzina wspierająca. Program Wspierania Rodziny na lata 2022 – 2024, zakłada rozwój działań mających na celu wzmocnienie rodzin z grupy ryzyka.

BURMISTRZ

mgr Piotr Leśnowolski

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jedlni-Letnisku

mgr inż. Monika Odzimek